

MUUSIKA

Muusikat õpitakse 1.-9. klassini

Õppeaine arvestuslikud nädalatunnid on välja toodud õppekava tunnijaotusplaanis (p 3.4)

ÕPPEAINE KIRJELDUS (õppe- ja kasvatuseesmärgid)

Muusikaõpetusega püütakse äratada huvi muusika vastu, kujundada aktiivset ja emotsionaalset musitseerimist ning arendada teadlikku muusika kuulamise ja hindamise oskust.

Muusikaõpetusega taotletakse, et põhikooli lõpuks õpilane:

- 1) tunneb rõõmu muusika kuulamisest ja musitseerimisest;
- 2) tunneb huvi muusika vastu, kuulab erinevat muusikat;
- 3) julgeb muusika saatel liikuda ja kaaslastele esineda;
- 4) kirjeldab kuulatud muusikat, väljendab muusikaalastes vestlustes oma eelistusi ja arvamusi, kasutades õpitud sõnavara;
- 5) väärtustab muusikat ja muusikategevust inimese, kultuuri ja igapäevaeltu rikastajana.

ÜLDPÄDEVUSTE KUJUNDAMINE MUUSIKAÕPPES

Kultuuri- ja väärtuspädevus

Muusika ühena kunstiainetest on otseselt seotud kultuuri, selle mitmekesisuse, loomise ja loodu väärtustamisega. Muusika tegemise ja kuulamise käigus ning muusika üle arutledes süvendatakse teadmisi eesti kultuurist ja muusikast, avardatakse maailmapilti, tutvutakse teiste rahvaste kultuuri ja eluviisiga. Esimeses kooliastmes keskendutakse eesti kultuurile - meie tavad ja kombed ning nendega seotud repertuaar (rahvamuusika - rahvalaul, rahvapillid, laulumängud ja rahvatantsud; kodu ja Eestimaaga seotud laulud). Teises kooliastmes laiendatakse kultuuripilti naaberriikide omaga tutvudes, tehes seda võrdluses (mis ühesugune/ühendav ja mis erinev/omapärane) Eestiga. Kolmas kooliaste tutvub kultuuridega teistelt mandritelt, saab ülevaate sealsetest erinevatest usunditest ning muusikast. Kultuuri- ja väärtuspädevust kujundab ühislaulmine, mis ühendab omavahel eri põlvkondi ning osalemine laulupidudel. Õppekäigud kultuuriloolistesse paikadesse, kontsertide ja muusikaetenduste külastamine toetavad kultuuri- ja väärtuspädevuse arendamist - teiste loodust osasaamine, selle hindamine.

Sotsiaalne ja kodanikupädevus

Muusika kui universaalne keel võimaldab üksteist tundma õppida, omavahel suhelda ja koos tegutseda. Ühislaulmine, pilling ja erinevates ühisprojektides osalemine toetab

sotsiaalsete oskuste kujunemist ja arenemist, avastatakse enda ja teiste loomingulisi ressursse, nauditakse loomevabadust ja kujunevat ühtsustunnet. Ühistegevustes on võimalik koos luua toetav, turvaline, mänguline ja loominguline keskkond ning seeläbi mõista meeskonnatöö olulisust. Sotsiaalset ja kodanikupädevust kujundatakse kõikide muusikaliste tegevuste kaudu, omandatakse meeskonnatöö oskused ja kogemused; kujundatakse ühistöö reeglid ja kokkulepped ning mõistetakse kaaslastega arvestamise ja kokkulepetest kinnipidamise tähtsust. Kultuurisündmustel osalemine süvendab kultuurilist ühtsustunnet ning erinevate kultuuride mõistmist.

Enesemääratluspädevus

Musitseerimine võimaldab avastada ja avada enda tunde- ja huvide maailma uusi tahke. Praktiliste tegevuste kaudu saab mõista ja hinnata enda muusikalisi võimeid ja oskusi, omandada esitamise, esitlemise ja esinemise oskusi. Kaasõpilaste ja õpetaja tagasiside kaudu erinevatele muusikalistele tegevustele (laulmine, pillimäng, tantsimine, omalooming) saab oma sooritust täiendada/muuta - tagasiside toetab oskuste arengut. Osalemine lauluansambelis, kooris või pilliringis, oma ja teiste oskuste jälgimine, toetab enesemääratlust ja annab ühistegevustes juurde kuuluvustunnet. Esinemised kooli- või koolivälistel üritustel panevad oskused proovile ning annavad tagasisidet. Tutvumised erinevate muusikastiilidega võimaldavad leida endale meelepärase ning ka läbi lemmikmuusika ühtekuuluvustunnet tunda.

Õpipädevus

Muusikas nagu ka teistes õppeainetes on oluline õppida õppima - kuidas samm-sammult oma tegutsemist kavandada ja olemasolevatele teadmistele ja oskustele uusi kihte juurde laduda. Laulu ja pilliloo õppimine algabki analüüsist - kui pikk, mitu salmi, kas on refrään, milliseid noodivältsi ja milliseid helikõrgusi on kasutatud. Olukorda hinnatuna on hea teha järgnevat plaani - kas alustada sõnade lugemisest, viisi õpetusest või hoopis teha selgeks refrään. Muusika õppimist on hea teha koos, kuid see nõuab ka individuaalset tööd ja harjutamist - enda õppe kavandamist ja teostamist. Tagasiside, enda ja teiste tegevuse analüüs aitavad saada ülevaadet olukorrast.

Suhtluspädevus

Muusika võimaldab suhtlemist nii sõnadega kui ka mitteverbaalselt - helide keeles. Suhtluspädevust rakendatakse algklassides erinevate laulude, laulu- ja ringmängude õppimise kaudu, kus õpilane harjutab mängides selget ja viisakat eneseväljendust ning turvalist suhtlemist kaasõpilastega. Vanemates klassides on tähtsal kohal kultuuride, heliloojate ja teoste üle arutlemine, oma kogemuse ja arvamuse jagamine kaasõpilastega. Õpitakse oma seisukohti viisakalt väljendama ning teiste arvamust ja väärtusi aktsepteerima. Suhtluspädevuse kujunemisele aitab kaasa aktiivne osalemine kooli ansambrites, kooris või pilliringis. Muusikute omavahelisele paremale mõistmisele aitab kaasa muusika oskussõnade valdamine.

Matemaatika-, loodusteaduste ja tehnoloogiaalane pädevus

Muusika ja matemaatika on omavahel tihedas ühenduses - mõlemas tuleb arvutada ja tegeleda andmetega. Suuresti põhineb helide pikkuse/kestvuse jaotussüsteem matemaatikal - helivältuste arvulised/murdarvulised nimetused (veerand-, pool-, kaheksandiknoot jt). Taktimõõtu muusikas tähistatakse enamasti murdarvuna (2/4 polka, 3/4 valss), esitamise kiirust ehk tempot numbriga (mitu lööki minutis). Muusikas peab teadma rütmide pikkust, et osata neid sobitada taktimõõduga ning täita taktid vajaliku arvu rütmidega korrektse noodikirja jaoks - arvandmete kogumine ja korrastamine. Pilliõppes harjutatakse plokkflööti numbersüsteemi abil, kandleakorde pannakse kirja Rooma numbritega (I, IV ja V) ning harmoonilisi kooskõlasid tähistatakse tähtede ja numbrite koostöös.

Loodusteaduste pädevus kujundab oskust mõista heli tekkimist/tekitamist, heli omadusi, helikeskkonna (näiteks müra) mõju inimese tervisele. Loodus ise pakub näiteid ja inspiratsiooni loominguks - loodushääled, linnulaul, lõhnad ja kaunid vaated. Muusikas tuleb lugeda ja teisendada andmeid (noodikirja tähistused - asukoht klaviatuuril/ sõrmede arv ja asetus tabulatuuril. Terviku mõistmine ja osa leidmine tervikust (kogu helivältuste süsteem, vormiõpetus - salmid, refrään, eelmäng, vahemäng).

Muusika esitamine digivahenditega/-keskkondades, salvestamine ja taasesitamine kujundab tehnoloogiaalast pädevust.

Ettevõtlikkuspädevus

Muusikus peab olema ettevõtlikkust - suutlikkust ideid luua ja neid ellu viia. Muusikas ja muusika loomisel väärtustatakse uuenduslikke ja loovaid lahendusi. Muusikas saab ettevõtlikkust väljendada ka esinemisjulguse ja -oskuse kaudu. Koolis saab olla ettevõtlik, olles algatajaks mõnele muusikalisele sündmusele (näiteks bändi loomine, omaloomingu esitamine, lemmikbändi kontserdi korraldamine). Õpitakse oma tugevaid külgi arendama, tegevust planeerima ja analüüsima, vastutama tulemuse eest.

Digipädevus

Muusika tegemine ja loodu jagamine on kolinud digikeskkondadesse. See nõuab oskust leida sobilik, oskustele ja vajadustele vastav keskkond, võimekust teha koostööd ning leida sobilik suhtlusviis nii koosloojate kui publikuga. Igapäevaselt peaks igäüks teadma digikeskkondade ja üldiselt internetikasutuse ohtudest, oskama kaitsta enda andmeid ja privaatsust, kasutama samu põhimõtteid ja käitumisnorme, mis tavaeluski. Muusikatundides harjutatakse, kuidas sõnastada otsitava kohta teavet (milliseid märksõnu kasutada, otsides infot helilooja kohta, mänguvõtete kohta pillil, nootide asukoha määramisel noodijoonestikul jne) ning hinnatakse leitud allikate usaldusväärsust. Tehakse ühisloomet digikeskkondades, õpitakse tundma vastavate keskkondade võimalusi (plakati koostamine, ühisarutelud/oma arvamuse avaldamine, lemmikmuusika playlistid, omaloominguline muusika jne). Arutatakse, mida sobib Internetis jagada, mille või kelle jaoks on rakendustel vanuselised piirangud; kas Internet laseb meil unustada selle, mida oleme kunagi seal jaganud; arutatakse, kas

ÕPPETEGEVUSE KIRJELDUS ARENGUPERIOODIDE KAUPA

Õppetegevus 1.–2. klassis

1.–2. klassi muusikaõpetuses on olulisel kohal vaba emotsionaalne eneseväljendus, rõõm muusikast. Seda arendatakse eri viisil musitseerides – lauldes, pilli mängides, muusika saatel liikudes. Ühiselt tegutsedes kujundatakse eri sotsiaalseid oskusi: üksteise kuulamine, lihtsatele küsimustele vastamine, koos musitseerimine jms. Sellel kooliastmel on muusikaõpetuses oluline roll laulumängudel. Muusikatunnis õpitud laulumänge ja liisusalme saab kasutada ka teistes ainetundides ning klassi- ja koolipidudel.

Muusikatundides pööratakse tähelepanu helide, müra ja kõne eristamisele. Praktilise tegevuse käigus tekitatakse ise mitmesuguseid helisid vahendite ja/või oma häälega. Õpetaja suunamisel kuulatakse eri rütmis ja tempos muusikapalu; tutvutakse kiire ja aeglase, rõõmsa ja kurva muusikaga. Helivältusi väljendatakse koostegevuses õpetajaga konkreetsete ja mõistetavate rütmisõnadega, meloodia kõrguse muutusi tähistatakse käeliigutustega. Muusikaõpetuse kaudu koordineeritakse liigutusi, arendatakse rütmitunnet, silma ja käe koostööd.

Õppetegevus 3.–5. klassis

3.–5. klassi muusikaõpetuses on olulisel kohal laulmine ning muusika rütmis liikumine (liigutused kehaga, käega, liikumine ruumis). Eesmärgiks on hoida ning suurendada huvi ja soovi muusikalistes tegevustes osaleda. Ühise musitseerimise kaudu arendatakse õpilaste rütmitunnet, silma ja käe koostööd, liigutuste koordineerimist; kujundatakse muusikalise eneseväljendamise julgust ja oskusi, suhtlemis- ja koostööoskusi.

Laulude valikul arvestatakse õpilaste kõne mõistmise taset ning võimalikke hääldeprobleeme. Laulmisel rõhutatakse täpset ja selget diktsiooni, välditakse ülikiiret artikuleerimist vajavaid laule. Õpilased omandavad mõne pilli esmased mänguvõtted.

Õppetegevus 6.–7. klassis

6.–7. klassi õppetegevuses tuginetakse omandatud teadmistele ja oskustele. Esmane on positiivsete emotsioonide saamine muusika tegemisest või kuulamisest. Arendatakse õpilaste rütmi- ja meloodiataju, muusikalist maitset, silmaringi, esinemisjulgust, suhtlemis- ja koostööoskusi. Õpetaja suunamisel kuulatakse tundides ühiselt erineva raskuse ja keerukusega muusikat. Pööratakse tähelepanu ka rahvusmuusikale, kujundatakse hoiakut seda hoida. Arendatakse oskust väärtustada enda ja teiste loomingut, samuti kultuurisündmusi (sh virtuaalseid) ja nendel osalemist. Kujundatakse oskust väljendada oma arvamusi ja eelistusi ning sallivat suhtumist erinevustesse.

Õppetegevus 8.–9. klassis

8.-9. klassis arendatakse jätkuvalt õpilaste individuaalseid muusikalisi võimeid ja huvisid, võimaldatakse erinevaid esinemiskogemusi (laulmine ja pillimäng; esinemine solistina, ansamblis, kooris).

Õpilastele tutvustatakse eri ajastute muusikat, tuntumaid heliloojaid ning dirigente Eestis. Õpitakse tundma muusika eri žanre, kirjeldama kuulatud muusikat ning väljendama oma arvamusi ja eelistusi. Arendatakse oskust väärtustada enda ja teiste loomingut, Eesti muusikapärandit ja kaasaegset muusikat. Olulisel kohal õppetegevuses on kontserdi-, teatri- ja muuseumikülastused (sh virtuaalsed).

Kooli eripära õppetöö korraldamisel

Kool korraldab õppe viisil, kus luuakse üksteist austav, vastastikku hooliv ja toetav, turvaline, kiusamis- ja vägivaldavaba õppekeskkond, mis rajaneb usalduslikel suhetel, sõbralikkusel ja heatahtlikkusel ning kus märgatakse ja tunnustatakse kõiki õpilase pingutusi ja õpiedu.

Õppe planeerimisel ja õppeprotsessis arvestatakse õppijate erivajadustega, sh individuaalsete kehaliste ja vaimsete võimetega. Õpetaja arvestab õppetööd läbiviies, et õpe oleks jõukohane ja õpilase tervislikku seisundit arvestav. Kasutatakse diferentseeritud õpiülesandeid, mille sisu ja raskusaste arvestavad õpilase individuaalsusega ning võimaldavad tal sobiva pingutustasemega areneda. Õppija, sõltumata tema kehalisest võimekusest, on õppeprotsessis aktiivne osaleja. Tervisest tingitud erivajadustega õpilaste hindamisel võetakse aluseks lapsele jõukohastatud ja individuaalsete harjutuste sooritamine ja osavõtt tundidest.

Kasutatakse diferentseeritud õpiülesandeid, mille sisu ja raskusaste arvestavad õpilase individuaalsusega ning võimaldavad tal sobiva pingutustasemega areneda. Õppija, sõltumata tema kehalisest võimekusest, on õppeprotsessis aktiivne osaleja. Tervisest tingitud erivajadustega õpilaste hindamisel võetakse aluseks lapsele jõukohastatud ja individuaalsete harjutuste sooritamine ja osavõtt tundidest.

I KOOLIASTME ÕPITULEMUSED

I kooliastme muusikaõppes on kesksel kohal musitseerimine – laulmine, pillimäng ja muusikaline liikumine.

Õpiülesannete järjestamisel lähtutakse põhimõttest - tuttavalt uue suunas.

1. kooliastmes püütakse õpilastele õpitavat edasi anda enamjaolt matkimismeetodil, kuna lugemisoskus on enamasti puudulik, esmane on õpetaja eeskuju erinevate oskuste omandamisel.

Õpilaste muusikalisi võimeid arendava ja üldist arengut korrigeeriva vahendina on kesksel kohal laulmine. Kuna laste sõnavara võib olla piiratud, on ka laulutekstid lihtsad ja kergesti meelde jäävad. Juhul kui õpilasel on raske laulda/meelde jätta tervet laulu, piirdatakse üksikute osade laulmisega.

Muusikalised teadmised ja oskused kujundatakse seoses praktilise musitseerimisega, töös rütmiga ning pillimänguõppe kaudu.

3. klassi lõpetaja:

- 1) on omandanud esmased koostegemise oskused kõigis muusikalistes tegevustes;
- 2) tunneb rõõmu laulmisest ja pillimängust, muusikalisest liikumisest ja muusika kuulamisest;
- 3) on saanud esmase ühislaulmise kogemuse, kasutab saateks lihtsamaid lastepille ja kehapilli;
- 4) omab muusika kuulamise kogemusi, suudab väljendada oma muusikalisi elamusi;
- 5) rakendab omandatud muusikalisi teadmisi ja oskusi muusikalistes tegevustes.

I KOOLIASTME ÕPITULEMUSED JA ÕPPESISU

1. KLASS

Õpilane:

- 1) laulab loomuliku hääletooni ja kehahoiuga;
- 2) teeb vahet kõrgel ja madalal helil;
- 3) teeb vahet kiirel ja aeglasel muusikal;
- 4) eristab erinevaid hääli ja müra muusikast;
- 5) tunneb rütmivorme TA, TI-TI;
- 6) mängib õpitud rütme nii keha- kui ka rütmipillidel kaasa;
- 7) liigub lihtsa muusika rütmis, oskab kasutada liisusalme;
- 8) tunneb ära Eesti hümni, käitub hümni laulmise ajal õigesti, püüab kaasa laulda;
- 9) oskab peast mõnda õpitud lastelaulu;
- 10) osaleb õpitud laulumängudes, hoiab rivi ja sõõri.

<i>Õpitulemused</i>	<i>Õppesisu ja -tegevused</i>
LAULMINE	
<p>Õpilane:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. laulab loomuliku hääletooni ja kehahoiuga; 2. tunneb ära Eesti hümni, käitub hümni laulmise ajal õigesti, püüab kaasa laulda; 3. oskab peast mõnda õpitud lastelaulu; 4. tunneb rütmivorme TA, TI-TI 	<p>Laulmine ja laulutehnika. Laulmisel kasutatakse loomulikku kehahoidu, laululist hingamist, avatud suud, pingevaba tooni ja selget diktsiooni.</p> <p>Lauldakse saatega grupis ja üksi. Õpitakse kuulama nii ennast kui ka teisi.</p> <p>Repertuaar. Lauldakse eakohaseid laste-, mängu- ja mudellaule, rahva- ja regilaule,</p>

	<p>kooli laulu.</p> <p>Repertuaari valikul arvestatakse eesti rahvakalendri tähtpäevadega (mardipäev, kadripäev, jõulud, vastlad, kevadpühad) ja riiklike tähtpäevadega (isadepäev, Eesti vabariigi aastapäev, emadepäev jt).</p> <p>Õpitakse laulma I kooliastme ühislaule: Eesti Vabariigi hümn „Mu isamaa, mu õnn ja rõõm“ (F. Pacius / J. V. Jannsen), „Kevadel“ - „Juba linnukesed...“ (eesti rahvaviis / J. H. Hermann ja P. Tekkel), A. Kiis “Mu koduke”</p> <p>Muusikaline kirjaoskus Laulu õpitakse vastavalt õpilaste võimekusele kuulmise järgi/ käemärkide järgi/ meloodia liikumise kujutamine käega või kombineeritud meetodil.</p> <p>Laulu õpitakse jõukohaste osade kaupa - fraas, rida, salm jne.</p> <p>Kasutatakse ja kinnistatakse laule õppides mõisteid salm, refrään. Tutvutakse laulu õppimist toetavate mõistetega: viis, rütm, takt, taktijoon, lõpujoon, noot (noodipea ja noodivars)</p>
PILLIMÄNG	
<p>Õpilane: 1. mängib õpitud rütme nii keha- kui ka rütmipillidel kaasa;</p>	<p>Õpitakse tundma rütmivorme TA ja TI-TI ning seostatakse neid pillimänguga (kehapill, rütmipill, plaatpill).</p> <p>Tutvustatakse rütmivormi TA-A ja veerandpaus.</p> <p>Arvestatakse noodikirja märkidega (kordusmärgid, esimene ja teine volt, fermaat), kuid kasutades neid pigem märkidena (näiteks kirjeldades nende välimust).</p> <ul style="list-style-type: none"> • Orfi instrumentariumi kasutamine

	<p>rütmimängudes ja laulude saateks</p> <ul style="list-style-type: none"> • Plaatpillide mäng (ühel plaadil korraga) kaasmänguna laulule
MUUSIKA KUULAMINE	
<p>Õpilane:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Teeb vahet kõrgel ja madalal helil; 2. Teeb vahet kiirel ja aeglasel muusikal; 3. Eristab erinevaid hääli ja müra muusikast; 	<p>Kuulatakse ja kirjeldatakse loodushääli/linnaruumi helisid.</p> <p>Pööratakse tähelepanu erinevate häälte, helide, müra ja kõne eristamisele.</p> <p>Tekitatakse ise mitmesuguseid helisid vahendite, pillide ja/või oma häälega.</p> <p>Kuulatakse eri rütmis ja tempos muusikapalu, tutvutakse kiire ja aeglase muusikaga.</p>
MUUSIKALINE LIIKUMINE	
<p>Õpilane:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. liigub lihtsa muusika rütmis, oskab kasutada liisusalme; 2. osaleb õpitud laulumängudes, hoiab rivi ja sõõri. 	<p>Õpitakse ja mängitakse erinevaid laulumänge ("Kes aias?", "Kui sul tuju hea" jne), sh pärimuslikke laulumänge.</p> <p>Kasutatakse erinevaid liikumisviise (rivi, sõõr, voor), eri tempo ja meeoluga muusikapalu.</p> <p>Kasutatakse liisusalme - liisusalvide tekstid on improvisatsioonilised kõla-, rütmi- ja sõnamängud. Need on lihtsad lugemised, tähenduseta, ainult kõlaefektid põhinevad äiutused või üminad, pöördumised lindude, loomade ja loodusobjektide poole ("Lepatriinu, lenda ära"); narritamissõnad, naljasalmikesed, millele lisanduvad sageli liigutused.</p>
	<p>Mõisted: pulss, löök; takt, taktijoon, taktimõõt, lõpujoon, kordusmärgid, noot (noodipea, noodivars); viis, eelmäng, vahemäng, salm, refrään, esimene ja teine lõpp/volt; regilaul, helilooja, sõnade autor/luuletaja</p>

2. KLASS

Õpilane:

- 1) teeb vahet pikal ja lühikesel helil ja reageerib nendele erinevalt;
- 2) väljendab muusika sisu ja karakterit liikumise kaudu;
- 3) tunneb rütmivorme TA, TI-TI, TA-A, PAUS;
- 4) mängib õpitud rütme tuttavate laulude saateks kaasa;
- 5) mängib lihtsamaid kaasmänge keha- ja rütmipillidel;
- 6) laulab lihtsamate regilaulude kooriosa kaasa; 7) laulab peast 2–3 lastelaulu;
- 8) mõtleb välja liigutusi tuttavates laulumängudes ja liisutustes;
- 9) tunneb Eesti hümni, käitub hümni laulmise ajal õigesti, püüab kaasa laulda;
- 10) osaleb õpitud laulumängudes.

Õpitulemused	Õppesisu ja -tegevused
LAULMINE	
<p>Õpilane:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. laulab lihtsamate regilaulude kooriosa kaasa; 2. laulab peast 2–3 lastelaulu; 3. tunneb Eesti hümni, käitub hümni laulmise ajal õigesti, püüab kaasa laulda; 4. tunneb rütmivorme TA, TI-TI, TA-A, PAUS;	<p>Laulmine ja laulutehnika. Laulmisel kasutatakse loomulikku kehahoidu ja laululist hingamist, pingevaba tooni ja selget diktsiooni.</p> <p>Lauldakse a capella/saatega rühmas ja üksi.</p> <p>Repertuaar. Lauldakse eakohaseid laste-, mängu- ja mudellaule, regillaule, eesti ja teiste rahvaste laule, kooli laulu.</p> <p>Repertuaari valikul arvestatakse eesti rahvakalendri tähtpäevadega (mardipäev, kadripäev, jõulud, vastlad, kevadpühad) ja riiklike tähtpäevadega (Eesti Vabariigi aastapäev jt).</p> <p>Õpitakse laulma I kooliastme ühislause: „Mu isamaa, mu õnn ja rõõm“ (F. Pacius / J. V. Jannsen), „Mu koduke“ (muusika ja sõnad A. Kiis), „Tiliseb, tiliseb aisakell“ (L. Wirkhaus / J. Oro); „Rongisõit“ (G. Ernesaks / E. Niit).</p> <p>Muusikaline kirjaoskus. Tutvutakse laulu autoritega (helilooja ja luuletaja/sõnade looja). Kasutatakse ja kinnistatakse laule õppides mõisteid salm, refrään, eelmäng ja</p>

	<p>vahemäng. Arvestatakse noodikirja märkidega (kordusmärgid, esimene ja teine volt, fermaat).</p> <p>Loetakse noodist silbitatud laulusõnu ning järgitakse rütmi ja meloodia liikumist. Kasutatakse meloodia õppimisel rütmivorme TA, TI-TI, TA-A ja veerandpaus ning seostatakse neid kaasmängude ja pillimänguga (kehapill, rütmipill, plaatpill).</p>
PILLIMÄNG	
<p>Õpilane:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. mängib õpitud rütme tuttavate laulude saateks kaasa 2. mängib lihtsamaid kaasmänge keha- ja rütmipillidel 	<p>Kinnistatakse laulude õppimisel kasutatud rütmivorme TA, TI-TI, TA-A ja veerandpaus ning seostatakse neid kaasmängude ja pillimänguga (kehapill, koolis olemasolevad rütmipillid ja plaatpillid).</p> <p>Harjutatakse kaasmänge keha-, rütmi- ja plaatpillidel ning tutvutakse käsikelladega. Plaatpillide ja käsikellade kaasmängude puhul kasutada pentatoonikat.</p>
MUUSIKA KUULAMINE	
<p>Õpilane:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. teeb vahet kõrgel ja madalal helil; 2. teeb vahet kiirel ja aeglasel muusikal; 3. eristab erinevaid hääli ja müra muusikas; 4. Avaldab eakohaselt arvamust kogetud muusikaelamusest, kasutades õpitud oskussõnavara; 	<p>Kuulatakse ja kirjeldatakse loodushääli/linnaruumi helisid.</p> <p>Pööratakse tähelepanu erinevate häälte, helide, müra ja kõne eristamisele.</p> <p>Tekitatakse ise mitmesuguseid helisid vahendite, pillide ja/või oma häälega.</p> <p>Kuulatakse eri rütmis ja tempos muusikapalu, tutvutakse kiire ja aeglase muusikaga.</p> <p>Kuulatakse erineva karakteriga muusikat, laule ja pillilugusid, tutvutakse rõõmsa ja kurva muusikaga.</p> <p>Kirjeldatakse kogetud muusikaelamusi ning avaldatakse nende kohta eakohaselt arvamust suuliselt või muul looval viisil.</p>

MUUSIKALINE LIIKUMINE

Õpilane: 1. väljendab muusika sisu ja karakterit liikumise kaudu 2. osaleb õpitud laulumängudes	Liikumistegevuste kaudu püütakse tunnetada ruumi, enda ja kaaslaste paiknemist ja liikumist selles. Tunnetatakse erinevaid temposid ja katsetatakse eri liikumisviise. Püütakse väljendada muusika dünaamikat ja meeleolu liigutuste/liikumiste kaudu. Õpitakse ja mängitakse erinevaid laulumänge.
---	---

3. KLASS

Õpilane:

- 1) oskab peast 3–4 lastelaulu;
- 2) laulab tuttavaid laule ilmekalt ja õige kehahoiuga;
- 3) rakendab keha-, rütmi- ja plaatpille lihtsamates ostinaatodes ja/või kaasmängudes;
- 4) tunneb rütmivorme TA, TI-TI, PAUS, TA-A;
- 5) viipab käega kaheosalist taktimõõtu;
- 6) eristab kurvakõlalist meloodiat rõõmsakõlalisest;
- 7) kirjeldab kuulatud muusikapala iseloomu (kurb/rõõmus; aeglane/kiire);
- 8) laulab Eesti hümni vastavalt võimetele kaasa;
- 9) eristab ja iseloomustab rahvakalendri tähtpäevadega seotud traditsioone, osaleb laulmisel kooli ühisüritustel (jõulupidu, kooli sünnipäev, perepäev jne);
- 10) osaleb õpitud laulumängudes.

<i>Õpitulemused</i>	<i>Õppesisu ja -tegevused</i>
LAULMINE	

<p>Õpilane:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. laulab lihtsamate regilaulude kooriosa kaasa; 2. laulab peast 3–4 lastelaulu; 3. tunneb Eesti hümnit, käitub hümnit laulmise ajal õigesti, püüab kaasa laulda; 4. tunneb rütmivorme TA, TI-TI, TA-A, PAUS; 	<p>Kasutatakse ja kinnistatakse 1. ja 2. klassis omandatud teadmisi.</p> <p>Laulmine ja laulutehnika. Laulmisel kasutatakse loomulikku kehahoidu ja laululist hingamist, pingevaba tooni ja selget diktsiooni. Lauldakse a capella ja saatega rühmas ja ka üksi. Õpitakse kuulama nii ennast kui ka teisi.</p> <p>Repertuaar. Lauldakse eakohaseid laste-, mängu- ja mudellaule, regillaule, eesti ja teiste rahvaste laule, kooli laulu. Repertuaari valikul arvestatakse eesti rahvakalendri tähtpäevadega (mardipäev, kadripäev, jõulud, vastlad, kevadpühad) ja riiklike tähtpäevadega (Eesti Vabariigi aastapäev jt).</p> <p>Õpitakse I kooliastme ühislause: „Mu isamaa, mu õnn ja rõõm“ (F. Pacius / J. V. Jannsen), „Lapsed, tupp“ (sõnad E. L. Wöhrmann) „Teele, tee, kurekesed“ (sõnad Fr. Kuhlbars), „Uhti, uhti, uhkesti“ (eesti rahvaviis / A. Piirikivi), „Emakesele“ (M. Härma / A. Oengo-Johanson)</p> <p>Muusikaline kirjaoskus. Tutvutakse laulu autoritega (helilooja ja luuletaja/sõnade looja). Loetakse noodist silbitatud laulusõnu ning järgitakse rütmi ja meloodia liikumist. Arvestatakse noodikirja märkidega (kordusmärgid, esimene ja teine volt, fermaat). Kinnistatakse laule õppides mõisteid salm, refrään, eelmäng ja vahemäng.</p> <p>Kasutatakse ja kinnistatakse õpitud rütmivorme TA, TI-TI, TA-A, PAUS.</p>
<p>PILLIMÄNG</p>	
<p>Õpilane:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. mängib õpitud rütme tuttavate 	<p>Harjutatakse kaasmänge keha- ja rütmipillidel.</p>

<p>laulude saateks kaasa</p> <p>2. mängib lihtsamaid kaasmänge keha- ja rütmipillidel</p>	<p>Tutvutakse plaatpillidega, kasutatakse põhiastmete (I, IV, V) plaate kaasmängudes.</p> <p>Tutvutakse eesti rahvapillidega (väikekannel jt)</p>
MUUSIKA KUULAMINE	
<p>Õpilane:</p> <p>1) avaldab eakohaselt arvamust kogetud muusikaelamusest, kasutades õpitud oskussõnavara;</p> <p>2) kirjeldab, iseloomustab ning võrdleb eakohaselt kuulatava laulu või muusikapala meeleolu ja karakterit;</p> <p>3) eristab kuuldeliselt vokaal- ja instrumentaalmuusikat (laul ja muusikapala);</p> <p>4) omab muusika kuulamise kogemusi</p>	<p>Kirjeldatakse kogetud muusikaelamusi ning avaldatakse nende kohta eakohaselt arvamust suuliselt või muul looval viisil.</p> <p>Tutvutakse laulu või muusikapala autorite ametitega (helilooja ja luuletaja).</p> <p>Alustatakse tutvumist eesti rahvalaulude ja rahvapillidega.</p> <p>Eristatakse kuuldeliselt vokaal- ja instrumentaalmuusikat (laul ja muusikapala).</p> <p>Kirjeldatakse kogetud muusikaelamust eakohaselt, kasutades õpitud oskussõnavara.</p> <p>Tutvutakse kontserdikülastaja hea käitumise tavadega.</p>
MUUSIKALINE LIIKUMINE	
<p>Õpilane:</p> <p>1. väljendab muusika sisu ja karakterit liikumise kaudu</p> <p>2. osaleb õpitud laulumängudes</p>	<p>Meetrumit-taktimõõtu tunnetatakse ja väljendatakse liigutuste või liikumistega.</p> <p>Rütmi-ostinatod kehapillile.</p> <p>Liigutused-liikumised lauludele (teksti alusel/ teksti meelde jätmise hõlbustamiseks).</p> <p>Õpitakse erinevaid laulumänge.</p>

II KOOLIASTME ÕPITULEMUSED

6. klassi lõpetaja:

- 1) tunneb rõõmu nii individuaalsetest kui ka ühistest muusikalistest tegevustest ja väärtustab musitseerimist;
- 2) arendab oma muusikalisi võimeid ja osaleb aktiivselt muusikalistes tegevustes – laulmises, pillimängus, omaloomingus ja muusikalises liikumises;
- 3) osaleb aktiivselt muusikalises loomeprotsessis, katsetab oma ideid erinevates muusikalistes tegevustes;
- 4) suhtub lugupidavalt enda ja kaaslaste loomingusse, põhjendab ja analüüsib oma arvamusi ja valikuid;
- 5) mõistab enda seotust Eesti kultuuripärandiga ja väärtustab laulu- ja tantsupeo traditsiooni;
- 6) märkab ja teadvustab kultuurilist mitmekesisust ja suhtub lugupidavalt erinevatesse rahvuskultuuridesse;
- 7) leiab muusikaalast infot erinevatest teabeallikatest, käitub ohutult virtuaalmaailmas.

II KOOLIASTME ÕPITULEMUSED JA ÕPPESISU

4. KLASS

Õpilane:

- 1) teab peast 3–4 lastelaulu, sealhulgas vastavalt võimetele Eesti hümni, osaleb ja laulab kaasa kooli ühisüritustel (jõulupidu, kooli sünnipäev, perepäev, lõpupidu jne);
- 2) laulab tuttavaid laule võimalikult selge diktsiooni, kõlava tooni ja õige kehahoiuga;
- 3) tunneb 3-osalist taktimõõtu ja rütmivältust TA-A-A;
- 4) viipab käega 3-osalist taktimõõtu;
- 5) mõistab terminite orkester ja orkestrijuhth/ dirigit tähendust;
- 6) eristab vokaalmuusikat instrumentaalmuusikast;
- 7) on tutvunud mõne lihtsama muusikainstrumendi esmaste mänguvõtetega ja kasutab neid musitseerides.

Õpitulemused	Õppesisu ja -tegevused
LAULMINE	
Õpilane: 1. laulab tuttavaid laule võimalikult selge diktsiooni, kõlava tooni ja õige kehahoiuga; 2. teab peast 3–4 lastelaulu, sealhulgas vastavalt võimetele Eesti hümni, (jõulupidu, kooli sünnipäev, perepäev, lõpupidu jne);	Laulmine ja laulutehnika. Lauldakse loomuliku kehahoiu ja hingamisega, vaba tooni ja selge diktsiooniga. Pööratakse tähelepanu meloodia puhtale intoneerimisele. Lauldakse <i>a cappella</i> ja saatega nii üksi kui ka ansambelis, mille käigus kuulatakse ja kuulatakse nii ennast kui ka teisi.

<p>3. tunneb 3-osalist taktimõõtu ja rütmivältust TA-A-A;</p> <p>4. viipab käega 3-osalist taktimõõtu;</p>	<p>Repertuaar. Lauldakse eesti vanemat ja uuemat rahvalaulu, ühehäälseid laule, kaanoneid ning teiste rahvaste laule. Laulude valikul arvestatakse õpilaste kõne mõistmise taset ning võimalikke hääldusprobleeme, välditakse ülikiiret artikuleerimist vajavaid laule.</p> <p>Õpitakse laulma kooli laulu ja II kooliastme ühislaule: Eesti Vabariigi hümn „Mu isamaa, mu õnn ja rõõm“ (F. Pacius / J. V. Jannsen), „Mu isamaa armas“ (saksa rahvaviis/ M. Körber)</p> <p>Repertuaari valikul arvestatakse eesti rahvakalendri tähtpäevadega (mihkripäev, mardipäev, kadripäev, jõulud, vastlad, kevadpühad) ja riiklike tähtpäevadega (isadepäev, Eesti vabariigi aastapäev, emakeelepäev, emadepäev jt).</p> <p>Muusikaline kirjaoskus. Tutvutakse laulu autoritega, kinnistatakse mõisteid helilooja, luuletaja/teksti autor.</p> <p>Kinnistatakse laulu õppimist toetavat õpitud muusikateooriat. Loetakse noodist silbitatud laulusõnu ning jälgitakse rütmi ja meloodia liikumist. Arvestatakse noodikirja märkidega (kordusmärgid, esimene ja teine volt, fermaat). Kinnistatakse laule õppides mõisteid salm, refrään, eelmäng ja vahemäng.</p> <p>Kasutatakse ja kinnistatakse varem õpitud rütmivorme TA, TI-TI, TA-A, paus. Tutvutakse rütmivältusega TA-A-A. Tutvustatakse 3-osalist taktimõõtu. Tutvutakse muusikaliste väljendusvahenditega - dünaamika - f - valjult, p - vaikselt; valjenedes, vaibudes</p>
<p>PILLIMÄNG</p>	
<p>Õpilane:</p> <p>1. on tutvunud mõne lihtsama</p>	<p>Rakendatakse kehapilli ja Orff-instrumentaariumi <i>ostinatodes</i>, kaas-, eel-</p>

<p>muusikainstrumendi esmaste mänguvõtetega ja kasutab neid musitseerides.</p>	<p>ja/või vahemängudes, kasutades õpitud rütme.</p> <p>Tutvutakse väikekandle/plaatpillide mänguvõtetega</p> <ul style="list-style-type: none"> • harjutatakse väikekandle mängu I ja V astme akordidega • harjutatakse mängu plaatpillidel (helistiku põhiastmed) <p>Rakendatakse väikekandle/plaatpillimängu lihtsamate laulude saateks.</p>
<p>MUUSIKA KUULAMINE</p>	
<p>Õpilane:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. mõistab terminite orkester ja orkestrijuhth/ dirigent tähendust; 2. eristab vokaalmuusikat instrumentaalmuusikast; 3. tunneb 3-osalist taktimõõtu ja rütmivältust TA-A-A; 4. viipab käega 3-osalist taktimõõtu; 	<p>Kirjeldatakse kogetud muusikaelamusi, külastatud kontserte/muusikalavastusi. Avaldatakse nende kohta arvamust, kasutades õpitud muusikalist sõnavara. Korratakse kontserdikülastaja hea käitumise tavaid.</p> <p>Tutvutakse teadlikult vokaalmuusika ja instrumentaalmuusikaga. Eristatakse kuuldeliselt vokaal- ja instrumentaalmuusikat. Kuulatakse erineva taktimõõduga muusikapalu, eristamaks 2- ja 3-osalist taktimõõtu.</p> <p>Tutvutakse laulu või muusikapala autoritega, meenutatakse, kas on ka varem tema loomingut õpitud/esitatud.</p> <p>Kuulatakse eesti rahvamuusikat ja kirjeldatakse ning iseloomustatakse kuuldu.</p> <p>Dramatiseeringud ja liikumised kuuldu või kuulatava muusika järgi. Kuuldu muusika visualiseerimine kunstitöodes.</p>
<p>MUUSIKALINE LIIKUMINE</p>	
<p>Õpilane:</p> <p>arendab muusikalist väljendusoskust liikumise ja rütmimängude kaudu.</p>	<p>Laulu- ja ringmängude mängimine, tantsuliste mõistete rivi, ring/sõõr, viirg rakendamine.</p>

	<p>Ruumis paiknemine, enda ja kaaslaste liikumise tunnetamine ruumis.</p> <p>Kuulatud muusika väljendamine liikumistes: dünaamika väljendamine, erineva tempo ja rütmide kasutamine ja tunnetamine, loovliikumine.</p> <p>Kaasmängud keha- ja rütmipillidel.</p>
MUUSIKALINE OMALOOMING	
	<p>Omaloomingut luuakse ja esitatakse üksi, ansambelis ja/või üheskoos. Katsetatakse ideedega, kasutades muusikalisi osaoskusi (laulmine, pillimäng, muusikaline liikumine) nii eraldi kui ka lõimitult. Luuakse kaasmänge keha-, rütmi- või plaatpillidel, loovliikumisi, improvisatsiooni.</p>

5. KLASS

Õpilane:

- 1) laulab peast 5–6 laulu, sealhulgas Eesti hümnid, osaleb ja laulab kaasa kooli ühisüritustel (jõulupidu, kooli sünnipäev, perepäev, kooliaasta lõpupidu jne);
- 2) laulab vaba ja kõlava tooni ning selge diktsiooniga;
- 3) saab aru väljenditest valjult, vaikselt, valjenedes, vaibudes;
- 4) teeb vahet 2- ja 3-osalisel taktimõõdul;
- 5) iseloomustab kuulatud muusikat abivahendite toel;
- 6) on tutvunud eesti rahvapillide ja rahvamuusikaga;
- 7) on omandanud mõne lihtsama muusikainstrumendi (plokkflöödi) esmased mänguvõtted ja kasutab neid musitseerides

Õpitulemused	Õppesisu
LAULMINE	
<p>Õpilane:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. laulab vaba ja kõlava tooni ning selge diktsiooniga; 2. laulab peast 5–6 laulu, sealhulgas Eesti hümnid, kooli laulu; 3. saab aru väljenditest valjult, vaikselt, valjenedes, vaibudes; 4. teeb vahet 2- ja 3-osalisel 	<p>Laulmine ja laulutehnika. Lauldakse loomuliku kehahoiu ja sügava/laululise hingamisega, vaba tooni ja selge diktsiooniga. Pööratakse tähelepanu meloodia puhtale intoneerimisele.</p> <p>Lauldakse <i>a cappella</i> ja saatega nii üksi kui ka ansambelis. Laulu valikul arvestada hääle isikupära ja sobivat tessituuri.</p>

taktimõõdul;

Repertuaar. Lauldakse eesti vanemat ja uuemat rahvalaulu, eristades neid üksteisest kõla alusel ja tunnuste/ülesehituse alusel. Lauldakse ühehääelseid laule, kaanoneid ning lihtsamaid kahehääelseid seadeid. Laulude valikul arvestatakse õpilaste kõne mõistmise taset ning võimalikke hääldeprobleeme, välditakse ülikiiret artikuleerimist vajavaid laule.

Repertuaari valimisse kaasata õpilasi, arvestades nende arvamusi ja soove. Vajadusel anda ette teatud kriteeriumid (teema - jõulud, kevad; pikkus jne). Repertuaari valikul arvestatakse eesti rahvakalendri tähtpäevadega (mihkkipäev, mardipäev, kadripäev, jõulud, vastlad, kevadpühad) ja riiklike tähtpäevadega (isadepäev, Eesti vabariigi aastapäev, emakeelepäev, emadepäev jt).

Õpitakse laulma peast II kooliastme ühislaule Eesti Vabariigi hümn „Mu isamaa, mu õnn ja rõõm“ (F. Pacius / J. V. Jannsen), „Eesti lipp“ (E. Vörk / M. Lipp), „Meil aiaäärne tänavas“ (eesti rahvalaul / L. Koidula)

Muusikaline kirjaoskus. Tutvutakse laulu autoritega, kinnistatakse mõisteid helilooja, luuletaja/teksti autor. Selgitatakse autori õigust enda loodule. Loetakse noodist silbitatud laulusõnu ning järgitakse rütmi ja meloodia liikumist. Arvestatakse noodikirja märkidega (kordusmärgid, esimene ja teine volt, fermaat,). Kinnistatakse mõisteid salm, refrään, eelmäng ja vahemäng. Tutvutakse muusikaliste väljendusvahenditega f - valjult, p - vaikselt; valjenedes, vaibudes

PILLIMÄNG

Õpilane:

1. on tutvunud eesti rahvapillide ja

Õpitakse tundma eesti rahvapille, nende kõla (seos materjalidega, millest nad on

<p>rahvamuusikaga;</p> <p>2. on omandanud mõne lihtsama muusikainstrumendi/plokkflöödi esmased mänguvõtted ja kasutab neid musitseerides</p>	<p>valmistatud) ja mänguvõtteid.</p> <p>Keha-, rütmi- ja plaatpillidel harjutatakse <i>ostinato</i>'de, kaas-, eel- ja/või vahemängude mängimist. Pillimängus rakendatakse õigeid mänguvõtteid.</p> <p>Harjutatakse lihtsamate laulude saatmist pillidega. Tutvustatakse/ tuletatakse meelde noodijoonestikku (read ja vahed), absoluutset noodisüsteemi (igal noodil on oma kindel koht noodijoonestikul), nootide tähtnimetusi. Kasutada tähtnimesid, tutvustada klahvpille ning luua seos plaatpillide tähtnimede ja klaviatuuriga. Klahvpillidel mängu katsetamine veebirakendustes.</p> <p>Väikekandlel korratakse õpitud mänguvõtteid (I, V akord) ning rakendatakse laulude saatmisel. Tutvutakse plokkflöödi mänguvõtetega kolme noodi ulatuses (G, A, H).</p>
<p>MUUSIKA KUULAMINE</p>	
<p>Õpilane:</p> <p>1. iseloomustab kuulatud muusikat abivahendite toel;</p>	<p>Kuulatakse eesti rahvamuusikat, eristatakse kõla ja välimuse järgi eesti rahvapäille (hiiu kannel, kannel, löötpill, torupill, sarved, viled, parmupill jt).</p> <p>Vokaal- ja instrumentaalmuusika. Eristatakse kuuldeliselt vokaal- ja instrumentaalmuusikat ja püütakse kirjeldada esituskoosseise (palju pille/vähe pille; keel-/puhkpillid jne). Õpitakse tundma mõisteid orkester ja dirigent. Kuulatakse erinevaid pillirühmi (klahvpillid, keelpillid, puhkpillid, löökpillid) ja eristatakse pillirühmi kõla ja välimuse järgi; tutvutakse pillide nimetustega.</p> <p>Tutvutakse laulu või muusikapala autoritega, püütakse meenutada sama autori juba eelnevalt õpitud/tutvutud laule/lugusid. Kuulatakse erineva</p>

	<p>taktimööduga muusikapalu, eristamaks 2- ja 3-osalist taktimöötu.</p> <p>Kuuldud muusika visualiseerimine kunstitöodes. Dramatiseeringud ja liikumised kuuldud/kuulatava muusika järgi.</p> <p>Kirjeldatakse kogetud muusikaelamusi, külastatud kontserte/muusikalavastusi. Avaldatakse nende kohta arvamust, kasutades õpitud muusikalist sõnavara. Korratakse kontserdikülastaja hea käitumise tavasid.</p>
MUUSIKALINE LIIKUMINE	
<p>Õpilane:</p> <p>1. arendab muusikalist väljendusoskust liikumise ja rütmimängude kaudu.</p>	<p>Muusikaline taj: muusika rütmi, tempo ja dünaamika tunnetamine, erinevate rütmikujundite tuvastamine ning nende väljendamine liikumiste/liigutuste kaudu; oma liikumiste kohandamine vastavalt muusika iseloomule.</p> <p>Ruumiteadlikkus ja koordineatsioon: Arendatakse ruumitunnetust - ruumis paiknemine, enda ja kaaslaste liikumise tunnetamine ruumis. Motoorika, koordineatsiooni, tähelepanuvõime ja väljendusoskuse arendamine loovliikumise ja rütmimängude kaudu.</p> <p>Eneseväljendus ja loovus: loovuse arendamine, väljendades ennast isikupärasel viisil läbi liikumise; muusika, kehakeele ja liikumise kasutamine, et väljendada oma mõtteid ja emotsioone; kuulatud muusika väljendamine: erineva tempo ja rütmide kasutamine; muusika dünaamika, sisu, karakteri väljendamine liikumistes.</p> <p>Mängitakse laulu- ja ringmänge, rakendatakse mõisteid rivi, ring/sõõr, viirg. Tantsitakse lihtsamaid rahvatantse. Kaasmängud keha- ja rütmipillidel.</p>
MUUSIKALINE OMALOOMING	

Omaloomingut luuakse ja esitatakse üksi, ansambelis ja/või üheskoos. Katsetatakse ideedega, kasutades muusikalisi osaoskusi (laulmine, pillimäng, muusikaline liikumine) nii eraldi kui ka lõimitult. Luuakse kaasmänge keha-, rütmi- või plaatpillidel, loovliikumisi, improvisatsiooni.

6. KLASS

Õpilane:

- 1) laulab peast 5–6 laulu, sealhulgas Eesti hümni, osaleb ja laulab kaasa kooli ühisüritustel (jõulupidu, kooli sünnipäev, perepäev, kooliaasta lõpupidu jne);
- 2) laulab vaba ja kõlava tooni ning selge diktsiooniga;
- 3) eristab kuulamise järgi marssi, valssi ja polkat;
- 4) tunneb levinumaid rahvalaule, rahvalaulu liike;
- 5) laulab regilaulu, teab regilaulu esitamise traditsioone;
- 6) tunneb eesti olulisemaid rahvapille nii välimuse kui ka kõla järgi, teab nende nimetusi;
- 7) teab mõningaid olulisemaid fakte eestlaste laulu- ja tantsupeost;
- 8) on tutvunud erinevate kooriliikidega;
- 9) eristab abivahenditele toetudes kõrget ja madalat mees- ja naishäält;
- 10) teab, mis on häälemurre, tunneb häälehoiu põhimõtteid ja rakendab neid häälemurde perioodil.

Õpitulemused	Õppesisu
LAULMINE	
<p>Õpilane:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. laulab peast 5–6 laulu, sealhulgas Eesti hümni; 2. laulab vaba ja kõlava tooni ning selge diktsiooniga; 3. teab, mis on häälemurre, tunneb häälehoiu põhimõtteid ja rakendab neid häälemurde perioodil. 4. tunneb levinumaid rahvalaule, rahvalaulu liike; 5. laulab regilaulu, teab regilaulu esitamise traditsioone; 	<p>Laulmine ja laulutehnika. Lauldakse loomuliku kehahoiu ja sügava/laululise hingamisega, vaba tooni ja selge diktsiooniga. Pööratakse tähelepanu meloodia puhtale intoneerimisele. Laulu valikul arvestatakse hääle isikupära ja sobivat tessituuri. Lauldakse <i>a cappella</i> ja saatega, koos ja ka üksi (vastavalt võimalustele ja võimekusele). Püütakse edasi anda laulu meeleolu ja sõnumit, kasutatakse dünaamika võimalusi esitada laulu väljendusrikkalt.</p> <p>Repertuaar. Lauldakse eesti vanemat ja</p>

	<p>uuemat rahvalaulu vastavalt nende esitusvõtetele. Lauldakse ühe- ja kahehääelseid laule, kaanoneid.</p> <p>Tutvustatakse laulu autoreid, luuakse seos kirjandustundides õpituga. Väärtustatakse ühislaulmist, lauldakse kooli laulu, peast II kooliastme ühislaule: Eesti Vabariigi hümn „Mu isamaa, mu õnn ja rõõm“ (F. Pacius / J. V. Jannsen), „Kui Kungla rahvas“ (K. A. Hermann / Fr, Kuhlbars), „Majakene mere ääres“ (Ü. Vinter / E. Vetemaa)</p> <p>Muusikaline kirjaoskus. Laulu õppimisel kasutatakse ja kinnistatakse õpitud võtteid ja mõisteid. Vajadusel selgitatakse erinevaid laulu noodikirja/ülesehituse variante (sõnade paigutused noodikirjas ja noodiridade all jms).</p>
PILLIMÄNG	
<p>Õpilane:</p> <p>1. rakendab varem õpitud pillimänguvõtteid ning kasutab pillimängu laulude saadetes või vahemängudes;</p>	<p>Tutvutakse ja harjutatakse plokkflöödi mänguvõtteid kolme noodi ulatuses (G, A, H).</p> <p>Väikekandle mängimisel kasutatakse õpitud mänguvõtteid, harjutatakse lihtsamate laulude saatmist pillidega. Keha-, rütmi- ja plaatpille mängitakse nii orkestris, ansambelis kui ka üksi.</p> <p>Musitseerimisel kasutatakse õpitud rütme, rütmifiguure ja pause. Noodist mängimisel kinnistatakse absoluutset noodisüsteemi. Paigutatakse absoluutsed helikõrgused (tähtnimetused) klaviatuurile (süntesaator/klaver/erinevad rakendused) ja mängitakse lihtsamaid meloodiaid plaatpillidel/klaviatuuril.</p>
MUUSIKA KUULAMINE	
<p>Õpilane:</p> <p>1. eristab abivahenditele toetudes kõrget ja madalat mees- ja naishäält;</p> <p>2. on tutvunud erinevate</p>	<p>Hääli. Kuulatakse ja võrreldakse hääleliike, selgitatakse hääle tekkimist, häälemurret.</p> <p>Kuulatakse ja võrreldakse kooriliike. Kuulatakse laulupeo esitusi tuttavatest lauludest. Arutletakse laulupeo kogemuse ja</p>

<p>kooriliikidega; teab mõningaid olulisemaid fakte eestlaste laulu- ja tantsupeost; 3. tunneb levinumaid rahvalaule, rahvalaulu liike; teab regilaulu esitamise traditsioone; 4. tunneb eesti olulisemaid rahvapille nii välimuse kui ka kõla järgi, teab nende nimetusi; 5. eristab kuulamise järgi marssi, valssi ja polkat;</p>	<p>tähenduse üle.</p> <p>Eesti rahvamuusika. Kuulatakse ja eristatakse vanemat ja uuemat rahvalaulu (meloodia, sisu/tekst, esitusviis), rahvamuusikat ja seda esitavaid rahvapille, rahvatantse ja laulumänge.</p> <p>Euroopa rahvaste muusika. Tutvutakse valikuliselt Soome, Rootsi, Norra, Läti, Leedu, Poola, Saksamaa, Austria, Suurbritannia, Venemaa muusikatradsioonidega. Arutelude ja vestluste käigus võrreldakse õpitud rahvaste muusikat eesti rahvamuusikaga, nt leitakse erinevusi ja sarnasusi eesti rahvapillidega (pillirühm, kuju, kõla).</p> <p>Kinnistatakse kontserdiküllastaja hea käitumise tavaid. Kirjeldatakse ja analüüsitakse kogetud muusikaelamusi ning avaldatakse nende kohta arvamust eakohaselt suuliselt või kirjalikult muusika oskussõnavara kasutades või muul looval viisil.</p>
<p>MUUSIKALINE LIIKUMINE</p>	
<p>Õpilane: 1. eristab kuulamise järgi marssi, valssi ja polkat; 2. teab mõningaid olulisemaid fakte eestlaste laulu- ja tantsupeost;</p>	<p>Muusikaline taj: muusika rütmi, tempo ja dünaamika tunnetamine, erinevate rütmikujundite tuvastamine ning nende väljendamine liikumiste/liigutuste kaudu; oma liikumiste kohandamine vastavalt muusika iseloomule.</p> <p>Kuulatakse eriilmelisi tantse - marss, valss, polka. Püütakse liikuda muusika iseloomule vastavalt, võimalusel kasutatakse liikumisel valsi ja polka põhisamme.</p> <p>Ruumiteadlikkus ja koordineatsioon: keha tunnetuse ja koordineatsiooni arendamine; liikumistegevuste kaudu enda ja teiste tunnetamine, arvestamine paiknemisega ruumis ja liikumistrajektoridega; kehakeele kasutamine, arvestades ruumi võimalusi ja</p>

muusika iseloomu.

Grupisisene suhtlus: tegevusi võib läbi viia üheskoos, rühmades ja ühekaupa tegutsedes, arvestades osalejate vajaduste, oskuste ja võimalustega; teistega arvestamine, grupisisese suhtluse ja koostöö arendamine, luues üheskoos liikumismustreid ja -kavasid.

Eneseväljendus ja loovus: muusika, kehakeele ja liikumise kasutamine, et väljendada oma mõtteid ja emotsioone; loovuse arendamine, väljendades ennast isikupärasel viisil läbi liikumise

MUUSIKALINE OMALOOMING

Turvalise ja loomisvabadust toetava keskkonna kujundamine, kus hinnaliseks peetakse ka eksimusi ning õpitakse ebaõnnestunud katsetustest. Lugupidav suhtumine kaasõpilaste loomingusse.

Katsetuste tegemine tuttavalt viisil (üminad, rütmikompositsioonid, helid ja kooskõlad jms), kasutades keha, häält ja olemasolevaid pille. Tutvutakse muusikateose interpreteerimisvõimalustega (töötlus, orkestratsioon, remiks, kaver, rahvalaulu originaalesituse kasutamine kaasaegses loos).

Omaloomingut luuakse ja esitatakse üksi ja/või üheskoos. Katsetatakse ideedega, kasutades muusikalisi osaoskusi (laulmine, pillimäng, muusikaline liikumine) nii eraldi kui ka lõimitult. Luuakse kaasmänge keha-, rütmi- või plaatpillidel, loovliikumisi, improvisatsiooni.

III KOOLIASTME ÕPITULEMUSED

9. klassi lõpetaja:

- 1) väärtustab muusikat ja muusikalisi tegevusi oma igapäevaelu rikastajana;
- 2) osaleb aktiivselt musitseerimise protsessis, rakendab omandatud muusikaalaseid teadmisi ja oskusi – muusikalist kirjaoskust;
- 3) on tutvunud muusika erinevate stiilidega ja arutleb täiskasvanu suunamisel kuulnud muusika üle;
- 4) katsetab muusikalises tegevuses erinevaid ideid, hindab isikupära ja väljendusrikkust;
- 5) tunnetab ja rakendab liikudes muusika karakterit ja väljendusvahendeid;
- 6) väärtustab kodukoha ja Eesti muusikapärandit ning nüüdismuusikat;
- 7) tegutseb eetiliselt ja ohutult nii reaalsetes kui ka virtuaalsetes kultuurikeskkondades, suhtub kriitiliselt infotehnoloogia ja meedia loodud keskkonda.

III KOOLIASTME ÕPITULEMUSED JA ÕPPESISU

7. KLASS

Õpilane:

- 1) laulab peast 5–6 laulu, sealhulgas Eesti hümni;
- 2) laulab pingevabalt, õige hingamise ja selge diktsiooniga;
- 3) on tutvunud sümfooniaorkestri erinevate pillirühmadega;
- 4) tunneb keel-, puhk- ja löökpille;
- 5) oskab kuuldeliselt eristada erinevaid instrumente;
- 6) on tutvunud nootide silpnimetustega ja nootide asetusega noodijoonestikul;
- 7) eristab kuulamise järgi duur- ja moll-helilaadi;
- 8) tunneb helivältusi ja rütme TA, TI-TI, TIRI-TIRI, TAI-RI, TA-A, TA-A-A, TA-A-A-A ja pause

<i>Õpitulemused</i>	<i>Õppesisu ja -tegevused</i>
LAULMINE	
Õpilane: 1. laulab peast 5–6 laulu, sealhulgas Eesti hümni, osaleb ja laulab kaasa kooli ühisüritustel (jõulupidu, kooli sünnipäev, perepäev, kooliaasta lõpupidu jne); 2. laulab pingevabalt, õige hingamise	Laulmine ja hääletehnika. Lauldakse loomuliku kehahoiu ja sügava/laululise hingamisega. Arendatakse helikõrguste tunnetamist laulmisel, hääleulatust ja -tugevust; pööratakse tähelepanu meloodia puhtale intoneerimisele, rõhutatakse diktsiooni täpsust ja selgust. Järgitakse häälehoidu häälemurdeperioodil,

<p>ja selge diktsiooniga;</p> <p>3. tunneb helivältusi ja rütme TA, TI-TI, TIRI-TIRI, TAI-RI, TA-A, TA-A-A, TA-A-A-A ja pause</p>	<p>arvestatakse võimete ja hääle isikupäraga.</p> <p>Laulude õppimisel kasutatakse omandatud muusikalist kirjaoskust (helivältused, rütmifiguurid, laulu vorm jne). Püütakse edasi anda laulu meeleolu ja sõnumit, kasutatakse dünaamika võimalusi esitada laulu väljendusrikkalt. Laule esitatakse vastavalt oma võimetele ning oma oskuste ja kogemuste kohaselt, arvestatakse esitatava laulu sõnade emotsionaalse tähenduse ja muusikapala stiiliga.</p> <p>Lauldakse <i>a cappella</i> ja saatega, koos ja ka üksi (vastavalt võimalustele ja võimekusele). Esinemiskogemust võimaldatakse erinevate esinemiste kaudu individuaalsetes etteastetes, väikestes rühmades või suuremates koostööprojektides, arendades ka koostöö- ja suhtlusoskusi. Enesekindlust ja positiivset lavakogemust annab toetav ja turvaline keskkond.</p> <p>Repertuaar. Lauldakse ühe- ja võimalusel kahehääelseid ea- ja teemakohaseid laule, kooli laulu, tutvutakse erinevate muusikastiilide ja kultuuride lauludega, laiendades oma repertuaari ja muusikalist silmaringi. Repertuaari valikul arvestatakse ka eesti rahvakalendri ja riiklike tähtpäevadega, õpitakse laulma kooliastme ühislause: Eesti Vabariigi hümn „Mu isamaa, mu õnn ja rõõm“ (F. Pacius / J. V. Jannsen), „Laul Põhjamaast“ (Ü. Vinter / E. Vetemaa), „Isamaa ilu hoieldes“ (A. Mattiisen/J. Leesment), „Oma laulu ei leia ma üles“ (V. Ojakäär / L. Tungal</p>
<p>PILLIMÄNG</p>	
<p>Õpilane:</p> <p>1. on tutvunud nootide</p>	<p>Esmane eesmärk on positiivsete emotsioonide saamine muusika tegemisest.</p>

<p>tähtnimetustega ning nootide asetusega noodijoonestikul;</p> <p>2. tunneb helivältusi ja rütme TA, TI-TI, TIRI-TIRI, TAI-RI, TA-A, TA-A-A, TA-A-A-A ja pause</p>	<p>Süvendatakse pillimänguoskusi ning avardatakse musitseerimisvõimalusi erinevates pillikoosseisudes. Pillimäng ühismusitseerimisel koolis olemasolevate pillidega õpetaja ja/või õpilaste valikul kasutades muusikalist kirjaoskust.</p> <p>Laulusaadete ja pillilugude õppimisel jälgitakse rütmi (helivältused, rütmifiguurid ja pausid) ja meloodia liikumist. Arvestatakse õpitud noodikirja märkidega (kordusmärgid, esimene ja teine volt, fermaat, latern, <i>segno jt</i>), kinnistatakse mõisteid salm, refrään, eelmäng ja vahemäng. Tuletatakse meelde noodijoonestikku (read ja vahed), relatiivset noodisüsteemi (igal noodil on oma kindel koht noodijoonestikul), nootide tähtnimetusi.</p> <p>Tutvustatakse ukulele mänguvõtteid.</p>
MUUSIKA KUULAMINE	
<p>Õpilane:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. on tutvunud sümfooniaorkestri erinevate pillirühmadega; 2. tunneb keel-, puhk- ja löökpille; 3. oskab kuuldeliselt eristada erinevaid instrumente; 4. eristab kuulamise järgi duur- ja moll-helilaadi; 	<p>Muusikainstrumendid.</p> <p>Puhkpillid - tutvutakse pillide valmistamise materjalide, heli tekkimise/tekitamise põhimõtetega, huuliku tüüpidega, pillitoru pikkuse muutmise vahendite ja võimalustega eri pillidel (ventiilid, klapid, kuliss). Eristatakse puu- ja vaskpuhkpile nende kõla ja kuju järgi.</p> <p>Löökpillid - tutvutakse pillide valmistamise materjalide, heli tekkimise/tekitamise põhimõtetega. Eristatakse määratlemata ja kindla helikõrgusega löökpille nende kõla ja kuju järgi.</p> <p>Keelpillide - tutvutakse pillide valmistamise materjalide, heli tekkimise/tekitamise põhimõtetega. Eristatakse näppe- ja poogenkeelpille nende</p>

	<p>kõla ja kuju järgi.</p> <p>Tutvutakse orkestriga - koosseis/pillirühmad, dirigendi roll ja ülesanded.</p> <p>Maailma rahvaste muusika. Kuulatakse ning õpitakse valikuliselt tundma teiste rahvaste muusikapärandit.</p>
MUUSIKALINE LIIKUMINE	
<p>Õpilane:</p> <p>1. tajub muusika erinevaid elemente (rütm, tempo, pulss, meloodia, harmoonia ja dünaamika), väljendab neid liikumises;</p>	<p>Muusikaline taj: muusika rütmi, tempo ja dünaamika tunnetamine, erinevate rütmikujundite tuvastamine ning nende väljendamine liikumiste/liigutuste kaudu; oma liikumiste kohandamine vastavalt muusika iseloomule.</p> <p>Ruumiteadlikkus ja koordineatsioon: keha tunnetuse ja koordineatsiooni arendamine; liikumistegevuste kaudu enda ja teiste tunnetamine, arvestamine paiknemisega ruumis ja liikumistrajektooridega; kehakeele kasutamine, arvestades ruumi võimalusi ja muusika iseloomu.</p> <p>Grupisisene suhtlus: tegevusi võib läbi viia üheskoos, rühmades ja ühekaupa tegutsedes, arvestades osalejate vajaduste, oskuste ja võimalustega; teistega arvestamine, grupisisese suhtluse ja koostöö arendamine, luues üheskoos liikumismustreid ja -kavasid.</p> <p>Eneseväljendus ja loovus: muusika, kehakeele ja liikumise kasutamine, et väljendada oma mõtteid ja emotsioone; loovuse arendamine, väljendades ennast isikupärasel viisil läbi liikumise</p> <p>Maailma rahvaste tantsud ja erinevad tantsustiilid. Liikumises väljendatakse valikuliselt erinevate maailma rahvaste</p>

	muusikale iseloomulikke omadusi, võimaluse korral õpitakse rahvatantse ja erinevaid tantsustiile.
MUUSIKALINE OMALOOMING	
	<p>Turvalise ja loomisvabadust toetava keskkonna kujundamine, kus hinnaliseks peetakse ka eksimusi ning õpitakse ebaõnnestunud katsetustest, lugupidav suhtumine kaasõpilaste loominguusse.</p> <p>Omaloomingut luuakse ja esitatakse üksi, ansamblis ja/või üheskoos. Katsetatakse ideedega, kasutades muusikalisi osaoskusi (laulmine, pillimäng, muusikaline liikumine) nii eraldi kui ka lõimitult.</p> <p>Luuakse kaasmänge keha-, rütmi- või plaatpillidel, lihtsamaid lugusid õpitud pillidel, meloodiaid ja laulutekste, loovliikumisi, improvisatsiooni.</p>

8. KLASS

Õpilane:

- 1) laulab peast 5–6 laulu, sealhulgas Eesti hümni, osaleb ja laulab kaasa kooli ühisüritustel (jõulupidu, kooli sünnipäev, perepäev, kooliaasta lõpupidu jne);
- 2) laulab pingevabalt, õige hingamise ja selge diktsiooniga;
- 3) tunneb taktimõõte 2, 3, 4;
- 4) suudab kaasa mängida lihtsamaid rütmstruktuure;
- 5) oskab lahendada lihtsamaid rütmiülesandeid;
- 6) on tutvunud popmuusika ajalooga ja nüüdismuusikaga.

<i>Õpitulemused</i>	<i>Õppesisu</i>
LAULMINE	
<p>Õpilane:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. laulab peast 5–6 laulu, sealhulgas Eesti hümni; 2. laulab pingevabalt, õige hingamise ja selge diktsiooniga; 	<p>Laulmine ja hääletehnika. Lauldakse loomuliku kehahoiu ja sügava/laululise hingamisega. Arendatakse helikõrguste tunnetamist laulmisel, hääleulatust ja -tugevust; pööratakse tähelepanu meloodia</p>

<p>3. tunneb taktimõõte 2, 3, 4.</p>	<p>puhtale intoneerimisele, rõhutatakse diktsiooni täpsust ja selgust. Järgitakse häälehoidu häälemurdeperioodil, arvestatakse võimete ja hääle isikupäraga, pakkudes toetavat ja vajadusel individuaalset lähenemist.</p> <p>Laulude õppimisel rakendatakse omandatud muusikalist kirjaoskust (helivältused, rütmifiguurid, laulu vorm, dünaamikamärgistused jne). Püütakse edasi anda laulu meeleolu ja sõnumit, kasutatakse dünaamika võimalusi esitada laulu väljendusrikkalt. Laule esitatakse vastavalt oma võimetele ning oma oskuste ja kogemuste kohaselt, arvestatakse esitatava laulu sõnade emotsionaalse tähenduse ja muusikapala stiiliga.</p> <p>Lauldakse <i>a cappella</i> ja saatega, koos ja ka üksi (vastavalt võimalustele ja võimekusele).Esinemiskogemust võimaldatakse erinevate esinemiste kaudu individuaalsetes etteastetes, väikestes rühmades või suuremates koostööprojektides, arendades ka koostöö- ja suhtlusoskusi.</p> <p>Repertuaar. Lauldakse ühe- ja võimalusel kahehäälseid ea- ja teemakohaseid eesti ja teiste rahvaste laule, kooli laulu. Arvestatakse eesti tähtpäevadega; õpitakse laulma kooliastme ühislauke: Eesti Vabariigi hümn „Mu isamaa, mu õnn ja rõõm“ (F. Pacius / J. V. Jannsen), „Laul Põhjamaast“ (Ü. Vinter / E. Vetemaa), „Isamaa ilu hoieldes“ (A. Mattiisen/J. Leesment), „Oma laulu ei leia ma üles“ (V. Ojakäär / L. Tungal).</p>
<p>PILLIMÄNG</p>	
<p>Õpilane:</p> <p>1. tunneb taktimõõte 2, 3, 4;</p>	<p>Pillimängu praktiseeritakse koolis olemasolevate pillidega õpetaja ja/või</p>

<p>2. suudab kaasa mängida lihtsamaid rütmistruktuure;</p> <p>3. oskab lahendada lihtsamaid rütmiülesandeid;</p>	<p>õpilaste valikul, kasutades omandatud muusikalist kirjaoskust - jälgitakse rütmi (helivältused, rütmifiguurid ja pausid) ja meloodia liikumist. Arvestatakse õpitud noodikirja märkidega (kordusmärgid, esimene ja teine volt, fermaat, latern, <i>segno jt</i>), kinnistatakse mõisteid salm, refrään, eelmäng ja vahemäng.</p> <p>Süvendatakse pillimänguoskusi ning avardatakse musitseerimisvõimalusi erinevates pillikoosseisudes. Lugude jaotamine eri raskusastmetega partiideks (ainult meloodia mängijad, ainult bassipartii mängijad, eraldi saateakordi mängijad jne), meloodia jagamine väiksemateks muusikalisteks osadeks, nende jaotamine rühmade/mängijate vahel).</p> <p>Tutvutakse maailma rahvaste (valikuliselt Hispaania, Ladina-Ameerika ja Põhja-Ameerika) muusikaga läbi pillimängu. Katsetatakse rock- ja popmuusika esitamist vastavalt võimalustele ja võimekusele.</p>
--	---

MUUSIKA KUULAMINE

<p>Õpilane:</p> <p>on tutvunud popmuusika ajaloo ja nüüdismuusikaga.</p>	<p>Heli ja selle omadused. Elektrofonid. Arvutimuusika. Tutvutakse heli ja selle omadustega ning eristatakse kõla ja kuju järgi akustilisi ja elektroonilisi muusikainstrumente. Tutvutakse arvutimuusika arengulooga ja selle loomise võimalustega.</p> <p>Muusikatööstus. Tutvutakse helisalvestuse ja muusikatehnika arengulooga. Õpitakse tundma autorikaitse seadust ja autoriõigusega kaasnevaid kohustusi intellektuaalse omandi kasutamisel (sh internetis).</p> <p>Rock- ja popmuusika stiilid - nimetused, iseloomulikud tunnused, tuntumad esitajad</p>
---	---

- tutvustatavad stiilid võivad olla valitud õpilaste eelistusi arvestades.

Maailma rahvaste muusika. Kuulatakse ja õpitakse valikuliselt tundma ja eristama Hispaania, Ladina-Ameerika ja Põhja-Ameerika rahvaste muusikat.

Rock- ja popmuusika. Kuulatakse ja võrreldakse *rock-* ja popmuusika stiile, saadakse ülevaade stiilide algusaegadest ja arengust. Luuakse seosed levimusmuusika arenguga Eestis.

MUUSIKALINE LIIKUMINE

Õpilane:

1. tajub muusika erinevaid elemente (rütm, tempo, pulss, meloodia, harmoonia ja dünaamika), väljendab neid liikumises;
2. tunneb taktimõõte 2, 3, 4.

Muusikaline taj: muusika rütmi, tempo ja dünaamika tunnetamine, erinevate rütmikujundite tuvastamine ning nende väljendamine liikumiste/liigutuste kaudu; oma liikumiste kohandamine vastavalt muusika iseloomule.

Ruumiteadlikkus ja koordineerimine: keha tunnetuse ja koordineerimise arendamine; liikumistegevuste kaudu enda ja teiste tunnetamine, arvestamine paiknemisega ruumis ja liikumistrajektooriga; kehakeele kasutamine, arvestades ruumi võimalusi ja muusika iseloomu.

Grupisene suhtlus: tegevusi võib läbi viia üheskoos, rühmades ja ühekaupa tegutsedes, arvestades osalejate vajaduste, oskuste ja võimalustega; teistega arvestamine, grupisisese suhtluse ja koostöö arendamine, luues üheskoos liikumismustreid ja -kavasid.

Eneseväljendus ja loovus: muusika, kehakeele ja liikumise kasutamine, et väljendada oma mõtteid ja emotsioone; loovuse arendamine, väljendades ennast

	<p>isikupärasel viisil läbi liikumise</p> <p>Maailma rahvaste tantsud ja erinevad tantsustiilid.</p> <p>Liikumises väljendatakse valikuliselt erinevate maailma rahvaste muusikale iseloomulikke karaktereid, võimaluse korral õpitakse rahvatantse ja erinevaid tantsustiile.</p>
MUUSIKALINE OMALOOMING	
	<p>Omaloomingut luuakse ja esitatakse üksi ja/või üheskoos. Katsetatakse ideedega, kasutades muusikalisi osaoskusi (laulmine, pillimäng, muusikaline liikumine) nii eraldi kui ka lõimitult.</p> <p>Luuakse lihtsaid meloodiaid, erinevaid muusikast lähtuvaid tekste, rütmilis-meloodilisi improvisatsioone, kaasmänge ja <i>ostinatosid</i>. Väikekandlil või plokkflöödil, kitarril või ukulelel esitatakse omaloomingut kasutades õpitud mänguvõtteid. Katsetatakse omaloomingus erinevate rakenduste ja programmidega</p> <p>Omaloomingu meloodia noodistamisel rakendatakse absoluutset noodisüsteemi.</p>

9. KLASS

Õpilane:

- 1) laulab peast 5–6 laulu, sealhulgas Eesti hümn;
- 2) laulab pingevabalt, õige hingamise ja selge diktsiooniga;
- 3) tunneb järgmisi muusikažanre: ooper, operett, muusikal, ballett, sümfoonia;
- 4) on tutvunud üldtuntud näidetega klassikalisest muusikast;
- 5) väärtustab eesti rahvamuusikat ja oskab nimetada eesti rahvapille;
- 6) on mängujuhiks noorematele õpilastele mängudepäeval, suudab liikumismänge juhtida;
- 7) katsetab muusikalises tegevuses erinevaid ideid, hindab isikupära ja väljendusrikkust (III KA õpitulemus);

8) tegutseb eetilisel ja ohutult nii reaalsetes kui ka virtuaalsetes kultuurikeskkondades, suhtub kriitiliselt infotehnoloogia ja meedia loodud keskkonda (III KA õpitulemus).

Õpitulemused	Õppesisu
LAULMINE	
<p>Õpilane:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. laulab peast 5–6 laulu, sealhulgas Eesti hümnid; 2. laulab pingevabalt, õige hingamise ja selge diktsiooniga; 	<p>Laulmine ja hääletehnika. Lauldakse loomuliku kehahoiu ja sügava/laululise hingamisega. Arendatakse helikõrguste tunnetamist laulmisel, hääleulatust ja -tugevust; pööratakse tähelepanu meloodia puhtale intoneerimisele, rõhutatakse diktsiooni täpsust ja selgust. Järgitakse häälehoidu häälemurdeperioodil, arvestatakse võimete ja hääle isikupäraga.</p> <p>Laulude õppimisel kasutatakse omandatud muusikalist kirjaoskust (helivältsed, rütmifiguurid, laulu vorm jne). Püütakse edasi anda laulu meeleolu ja sõnumit, kasutatakse dünaamika võimalusi esitada laulu väljendusrikkalt. Laule esitatakse vastavalt oma võimetele ning oma oskuste ja kogemuste kohaselt, arvestatakse esitatava laulu sõnade emotsionaalse tähenduse ja muusikapala stiiliga.</p> <p>Lauldakse <i>a cappella</i> ja saatega, koos ja ka üksi (vastavalt võimalustele ja võimekusele). Esinemiskogemust võimaldatakse erinevate esinemiste kaudu individuaalsetes etteastetes, väikestes rühmades või suuremates koostööprojektides, arendades ka koostöö- ja suhtlusoskusi. Enesekindlust ja positiivset lavakogemust annab toetav ja turvaline keskkond.</p> <p>Repertuaar. Lauldakse ühe- ja kahehääelseid ea- ja teemakohaseid eesti ja teiste rahvaste laule, kooli laulu. Arvestatakse eesti tähtpäevadega; õpitakse laulma kooliastme ühislaule: Eesti Vabariigi</p>

	<p>hümn „Mu isamaa, mu õnn ja rõõm“ (F. Pacius / J. V. Jannsen), „Mu isamaa on minu arm“ (G. Ernesaks / L. Koidula), „Jää vabaks, Eesti meri“ (V. Oxford / (V. Oxford), „Eestlane olen ja eestlaseks jään“ (A. Mattiisen / J. Leesment), „Laul Põhjamaast“ (Ü. Vinter / E. Vetemaa), „Saaremaa vals“ (R. Valgre / D. Vaarandi), „Mul meeles veel“ (R. Valgre / K. Kikerpuu), „Oma laulu ei leia ma üles“ (V. Ojakäär / L. Tungal).</p>
<p>PILLIMÄNG</p>	
<p>Õpilane:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. väärtustab eesti rahvamuusikat ja oskab nimetada eesti rahvapille., tunneb ukulele mänguvõtteid. 2. Mängib keha-, rütmi- ja plaatpillidel (<i>ostinato</i>'d, kaas-, eel- ja/või vahemängud). 	<p>Pillimängu praktiseeritakse koolis olemasolevate pillidega õpetaja ja/või õpilaste valikul, kasutades omandatud muusikalist kirjaoskust. Süvendatakse pillimänguoskusi (ukulele) ning avardatakse musitseerimisvõimalusi erinevates pillikoosseisudes.</p> <p>Arendatakse õpilaste rütmi- ja meloodiataju, esinemisjulgust, suhtlemis- ja koostööoskusi.</p> <p>Luuakse võimalusi loovaks eneseväljenduseks ja omaloomingu esitamiseks.</p> <p>Tutvutakse maailma rahvaste (Itaalia, Prantsusmaa, Aafrika) muusikaga läbi pillimängu.</p>
<p>MUUSIKA KUULAMINE</p>	
<p>Õpilane:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. tunneb järgmisi muusikažanre: ooper, operett, muusikal, ballett, sümfoonia; 2. on tutvunud üldtuntud näidetega klassikalisest muusikast; 3. väärtustab eesti rahvamuusikat ja oskab nimetada eesti rahvapille; 	<p>Hääl. Tutvutakse hääleorganitega (hingamiselundid, hääletekitajad, resonaatorid), hääle tekkimise protsessiga, häälemurde ning hääle hoidmise viisidega. Kuulatakse ning eristatakse hääleliike.</p> <p>Orkester. Muusikanäidete abil tutvutakse orkestri kujunemise, liikide ja koosseisudega. Õpitakse tundma sümfooniaorkestri koosseisu ning</p>

paigutust. Tutvutakse Eesti (esindus)orkestritega.

Maailma rahvaste muusika. Kuulatakse ning õpitakse tundma Itaalia, Prantsusmaa ja Aafrika muusikat.

Muusikateater. Näidete abil õpitakse tundma muusikateatri nelja olulisemat alaliiki (ooper, operett, muusikal, ballett). Tutvutakse ooperi, opereti, muusikali ja balleti kujunemise looga ning kuulatakse olulisemate heliloojate (Giuseppe Verdi, Georges Bizet, Jacques Offenbach, Andrew Lloyd Webber, Pjotr Tšaikovski jne) loomingut. Luuakse seosed lavamuusika arenguga Eestis, tutvutakse Eesti tuntumate lauljate ja tantsijatega.

Džässmuusika. Tutvutakse džässmuusika kujunemise looga. Näidete abil õpitakse tundma džässmuusika põhijooni ja stiile. Kuulatakse olulisemate maailma ja eesti džässmuusika heliloojate muusikat ning iseloomustatakse kuuldu.

Filmimuusika. Tutvutakse filmimuusika ajaloo etappidega. Kuulatakse olulisemate maailma ja eesti filmimuusika heliloojate muusikat ning iseloomustatakse kuuldu.

MUUSIKALINE LIIKUMINE

Õpilane:

1. tajub muusika erinevaid elemente (rütm, tempo, pulss, meloodia, harmoonia ja dünaamika), väljendab neid liikumises;
2. on mängujuhiks noorematele õpilastele mängudepäeval, suudab juhtida liikumismänge;
3. tunnetab ja rakendab liikudes muusika karakterit ja väljendusvahendeid (III kooliastme

Muusikaline taj: muusika rütmi, tempo ja dünaamika tunnetamine, erinevate rütmikujundite tuvastamine ning nende väljendamine liikumiste/liigutuste kaudu; oma liikumiste kohandamine vastavalt muusika iseloomule.

Ruumiteadlikkus ja koordineatsioon: keha tunnetuse ja koordineatsiooni arendamine; liikumistegevuste kaudu enda ja teiste tunnetamine, arvestamine paiknemisega ruumis ja

<p>5. õpitulemus);</p>	<p>liikumistrajektooridega; kehakeele kasutamine, arvestades ruumi võimalusi ja muusika iseloomu.</p> <p>Grupisene suhtlus: tegevusi võib läbi viia üheskoos, rühmades ja ühekaupa tegutsedes, arvestades osalejate vajaduste, oskuste ja võimalustega; teistega arvestamine, grupisese suhtluse ja koostöö arendamine, luues üheskoos liikumismustreid ja -kavasid.</p> <p>Eneseväljendus ja loovus: muusika, kehakeele ja liikumise kasutamine, et väljendada oma mõtteid ja emotsioone; loovuse arendamine, väljendades ennast isikupärasel viisil läbi liikumise.</p> <p>Maailma rahvaste tantsud ja erinevad tantsustiilid. Liikumises väljendatakse valikuliselt erinevate maailma rahvaste muusikale/tantsudele iseloomulikke karaktereid ja erinevaid tantsustiile.</p>
<p>MUUSIKALINE OMALOOMING</p>	
<p>Õpilane:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. katsetab muusikalises tegevuses erinevaid ideid, hindab isikupära ja väljendusrikkust ; 2. tegutseb eetiliselt ja ohutult nii reaalses kui ka virtuaalses kultuurikeskkonnades, suhtub kriitiliselt infotehnoloogia ja meedia loodud keskkonda. 	<p>Omaloomingut luuakse ja esitatakse üksi ja/või üheskoos. Katsetatakse ideedega, kasutades muusikalisi osaoskusi (laulmine, pillimäng, muusikaline liikumine) nii eraldi kui ka lõimitult. Luuakse kaasmänge keha-, rütmi- või plaatpillidel, lihtsamaid lugusid õpitud pillidel, meloodiaid ja laulutekste, loovliikumisi, improvisatsiooni.</p> <p>Muusikalooime katsetamine erinevates veebikeskkonnades (nt Incredybox, Ableton Live, BandLab, GarageBand, Musescore, Noteflight, Loop Station jt).</p>